

Hållbarhetslöften

Vatten

Vatten är en grundläggande naturresurs och vårt viktigaste livsmedel. Rent vatten utgör ett av de globala hållbarhetsmålen och är en förutsättning för liv, hållbar utveckling och tillväxt.

Genom hållbarhetslöften med konkret åtgärdsarbete höjer vi gemensamt ambitionsnivån och ökar takten i genomförandet av åtgärder som bidrar till hållbar vattenanvändning och minskad påverkan på länets vatten, såväl ytvatten som grundvatten. Åtgärdsarbetet bidrar till att uppnå miljömålen med koppling till vatten, vilket inkluderar vattenförsörjning, miljö kvalitetsnormerna för vatten och anpassning till ett förändrat klimat.

Aktörerna åtar sig att till år 2024 genomföra åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet **Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten**, samt att varje år bidra med underlag för uppföljning av antagna åtgärder till Länsstyrelsen Uppsala län.

SVERIGES
MILJÖMÅL

GLOBALA MÅLEN
för hållbar utveckling

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Medverkande aktörer

Nedanstående aktörer tecknade år 2021 hållbarhetslöften för vatten och bidrar på så sätt genom sin egen verksamhet till det regionala åtgärdsarbetet för Sveriges miljömål.

I dokumentet presenteras bilagorna till aktörernas respektive hållbarhetslöfte.

- Apotea AB
  - Cytiva Uppsala AB
  - Enköpings kommun
  - Forsmarks kraftgrupp AB
  - Gästrike Vatten AB
  - Heby kommun
  - Håbo kommun
  - Knivsta kommun
  - Länsstyrelsen Uppsala län
  - Region Uppsala
  - Sandvik Coromant AB
  - Tierps energi och miljö AB
  - Tierps kommun
  - Tierps kommunfastigheter
  - AB Tierpsbyggen
  - Upplands energi
  - Upplandsbygd
  - Upplandsstiftelsen
  - Uppsala kommun
  - Uppsala universitet
  - Uppsala vatten och avfall AB
  - Vattenfall värme Uppsala
  - Älvkarleby kommun
  - Östhammars kommun
-

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som Apotea AB åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

2. Kunskapsuppbyggnad och inspiration kopplat till vatten som resurs

2.6 "Kranmärka" sin verksamhet – använda kranvatten istället för förpackat vatten, kolsyremskin kan ersätta kolsyrade drycker.

Under 2022 Kranmärka Apoteas verksamhet.

12. Öka kunskap och förståelse kopplat till miljöskadliga ämnen

12.3 Öka information och rådgivning kopplat till kemikalieanvändning inklusive minskad användning, exempelvis ingen målarfärg/läkemedel till avlopp, inte tvätta bilen på gatan.

Öka informationen till Apoteas kunder om att destruera läkemedel på ett säkert sätt, genom att använda Apoteas returpåse för läkemedel (el lämna på annat apotek).

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som Cytiva Uppsala AB åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Smart vattenanvändning

1.1 Identifiera egna verksamhetens vattenanvändning och prioritera samt planera för dricksvattenbesparande åtgärder.

Mätarprojektet genomförs 2022.

1.X Annan aktivitet för effektivare vattenanvändning.

Förbättra vattneffektivitet med 35% per producerad liter tom 2025 (jmf 2019) Ozonprojektet, Fjärrkyla, Cirkulerande kylsystem, Water savers, Ständiga förbättringar.

2. Kunskapsuppbyggnad och inspiration kopplat till vatten som resurs

2.3 Ta fram koncept för informationsinsatser och aktiviteter gärna i samverkan med flera aktörer, exempelvis ökad visualisering av vattenanvändning.

Genomförd simulering över vattenflöde och rapport klar 2022.

10. Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från reningsverk och dagvatten

10.1 Minska halten miljöskadliga ämnen i utgående vatten från egna verksamheter eller kommunala reningsverk.

Upströmsprojektet. Utredning och avgör halt om möjligt av SoC i avloppsvatten i dialog med UVAB. Massbalans för alla SoC, genomförd miljöbedömning för alla SoC klart Q2 2023.

12. Öka kunskap och förståelse kopplat till miljöskadliga ämnen

12.4 Bidra till kunskapsuppbyggnad om miljöskadliga ämnen genom exempelvis egen forskning och utveckling eller stöd till forskningsprojekt.

Upströmsprojektet. Utredning och avgör halt om möjligt av SoC i avloppsvatten i dialog med UVAB. Massbalans för alla SoC, genomförd miljöbedömning för alla SoC klart Q2 2023.

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som Enköpings kommun åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Smart vattenanvändning

1.1 Identifiera egna verksamhetens vattenanvändning och prioritera samt planera för dricksvattenbesparande åtgärder.

- Bedriva aktiv läcksökning för att minimera vattenförluster på ledningsnät.
- Arbeta på att hitta bra sätt att samla in regnvatten för bevattning av växtbäddar i kommunens parker och anläggningar.
- Säkerställa att det vid nyproduktion och reinvesteringar i storkök väljs maskiner som har vattenbesparande teknik.

1.2 Byta till snålspolande munstycken, kranar, duschar och toaletter.

Byta till snålspolande munstycken, kranar, duschar och toaletter.

1.X Annan vattenbesparande aktivitet.

- Ta fram underlag som beskriver hur en övergång till digitala vattenmätare ska ske samt ta fram en planering för detta.
- Se över om bevattningen kan ske på ett bättre och effektivare sätt - Jobba vidare med vattenbesparande åtgärder för bevattning av gräsplaner.

2. Kunskapsuppbyggnad och inspiration kopplat till vatten som resurs

2.1 Delta i befintliga vattenbesparande informationskampanjer.

Delta i Svenskt vattens kampanj "Hållbar vattenanvändning"

2.3 Ta fram koncept för informationsinsatser och aktiviteter gärna i samverkan med fler aktörer.

- Utforma koncept för kommunikation för nya hyresgäster tillsammans med Enköpings hyresbostäder (EHB).
- Delta i projektet "Vattenbesparing Djurgårdar"

2.6 "Kranmärka" sin verksamhet - använda kranvatten istället för förpackat vatten, kolsyremaskin kan ersätta kolsyrade drycker.

Kranmärka alla kommunens verksamheter

3. Integrera och öka kunskap om vattenfrågor och hållbar utveckling i skola och förskola

3.1 Använda/genomföra (och vid behov ta fram) inspirerande och kunskapshöjande material och aktiviteter för barn.

- VA och utbildningsförvaltningen ska gemensamt utforma inspirerande och kunskapshöjande material och aktiviteter som underlättar för skolan att uppfylla läroplanens mål för hållbar utveckling.
- Naturskolan lägger till vatten i sitt "Hållbarhetspaket"

3.2 Använda/genomföra (och vid behov ta fram) inspirerande och kunskapshöjande material och aktiviteter för personal.

Se ovan, 3.1.

4. Genomför utbildnings- och informationsinsatser för beslutsfattare kopplat till vatten som resurs

4.1 Genomföra läns gemensam vattendag, (i samband med Världsvattendagen), inriktning bestäms av länets Miljö- och klimatråd.	Genomföra läns gemensam vattendag (Världsvattendagen), inriktning bestäms av länets Miljö- och klimatråd.
4.X Annan aktivitet som riktar sig till beslutsfattare: Genomföra samverkan för bättre vattenkvalitet.	<ul style="list-style-type: none"> • Verka för att Länsstyrelsen i Uppsala län startar ett Regionalt Vattenforum. • Verka för att få till stånd ett kommunövergripande samarbete för vatten med Heby kommun • Verka för att skapa mellankommunala vattenvårdsprojekt (Lova/Lona). • Fortsatt arbete med vattenråden • Ta fram en kommunikationsplan för kommunens arbete med vattenförvaltning. • Vattendragsvandring med relevanta delar av kommunorganisationen. Vi behöver stärka vårt arbete med kantzoner mot vatten, förstå förvaltningarnas olika förutsättningar till att kunna genomföra vattenvårdsarbete mm.

6. Hållbar vattenplanering

6.1 Upprätta eller revidera plan för dricksvatten, spillvatten och dagvatten samt genomföra åtgärder i enlighet med planen.	<ul style="list-style-type: none"> • Genomföra åtgärderna i vattenplan och dagvattenplan. • Aktualitetspröva VA-planen och uppdatera denna vid behov. • Etablera och sjsätt samverkansgrupp för förvaltningsövergripande arbete om dagvattenfrågor (denna grupp ska arbeta med att följa upp utpekade aktiviteter i dagvattenplanen).
6.3 Ta fram och genomföra förvaltningsövergripande vattenplanering med fokus på yt- och grundvattenförekomster där det behövs åtgärder.	<ul style="list-style-type: none"> • Ta fram Lokala Åtgärdsplaner (LÅP) för vattenförekomster i kommunen. • Ta fram en förvaltningsövergripande miljöövervakningsplan för vattenförekomster i Enköpings kommun. Ska ske i samverkan med andra berörda aktörer.

7. Minska utsläpp av övergödande ämnen från reningsverk, dagvatten, enskilda avlopp

7.1 Minska övergödande ämnen från reningsverk.	Bygga nytt reningsverk i syfte att minska utsläpp av övergödande ämnen till Enköpingsån. (kommer ej stå färdig 2024 men vara påbörjat).
7.2 Minska övergödande ämnen från enskilda avlopp.	<ul style="list-style-type: none"> • Bygga ut kommunalt vatten och avlopp enligt utbyggnadsplanen i VA-plan, för att minska utsläpp från enskilda avlopp. • Uppföljning av genomfört investeringsprojekt enskild avlopp. • Starta upp nytt investeringsprojekt för enskilda avlopp. • Tillsyn på minireningsverk.
7.3 Minska övergödande ämnen från dagvatten.	<ul style="list-style-type: none"> • Se över möjligheten att utöka kapacitet i befintlig dagvattenpark på Korsängen. • Genomföra åtgärder i enlighet med dagvattenplanen.

8. Minska belastning av näringsämnen från exempelvis primärproduktion, livsmedelsförädling, hästhållning och andra verksamheter

8.2 Minska läckage av näringsämnen genom exempelvis rutiner, arbetsformer och/eller investeringar inom den egna verksamheten.	Kommunen behöver utreda möjligheten att villkora i arrendeavtal om vattenvårdande åtgärder, kan exempelvis vara att minska läckage av näringsämnen från jordbruksmark genom att etablera skyddszon, strukturkalka åkermark eller anlägga våtmark.
8.3 Utöka och prioritera tillsyn av exempelvis primärproducenter och livsmedelsförädling enligt relevant lagstiftning, exempelvis Miljöbalken kapitel 12.	Miljöavdelningen prioriterar tillsyn på lantbruk med syfte att minska övergödande ämnen.

9. Öka kunskap och förståelse kopplat till näringsämnen

9.2 Bidra till kunskapsuppbyggnad genom exempelvis miljöövervakning, forskning och utveckling.

- Delta i forskningsklustret VA-kluster Mälardalen.
- Sammanställa den kunskap som tagits fram om vattenförekomsterna inom Enköpingsån och Örsundaån.
- Bryta ned belastningen av näringsämnen per markslag inom avrinningsområdet.

10. Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från reningsverk och dagvatten

10.1 Minska halten miljöskadliga ämnen i utgående vatten från egna verksamheter eller kommunala reningsverk.

- Genomföra utredning av behov av läkemedelsrening på nya reningsverket i enlighet med reningsverkets tillstånd
- Genomföra åtgärder i enlighet med planen för uppströmsarbete.

11. Minska belastning på yt- och grundvatten från förorenade områden och/eller pågående verksamheter

11.1 Upprätta en plan för prioritering och öka antal utredningar av potentiellt förorenade områden, klass 1 och 2, för att minska riskerna för spridning av föroreningar till yt- och grundvatten.

- Utredda och provta nedlagda deponierna samt åtgärda där det behövs.
- Upprätta en plan för prioritering och jobba för att öka antalet utredningar för misstänkt förorenade områden.

11.4 Genomföra samordnade åtgärder för PFAS eller andra prioriterade ämnesgrupper.

- Kartlägga PFAS-förekomst genom ökade provtagningar och spårningar
- Genomföra riktad kravställning mot verksamheter utifrån kartläggning för att begränsa PFAS-belastningen till reningsverk och grundvatten.
- Sanera tetrakloretylen-föroreningen vid den nedlagda kemtvätten i Romberga.

12. Öka kunskap och förståelse kopplat till miljöskadliga ämnen

12.6 Genomföra informationskampanjer kopplat till miljöskadliga ämnen i vatten.

Genomföra åtgärder i enlighet med planen för uppströmsarbete exempelvis genom ett aktivt beteendeförändringsarbete gentemot allmänheten och skolorna.

13. Förstärka skyddet av länets vattenskyddsområden

13.1 Genomföra översyn av vattenskyddsområden med målsättning att utreda vilka vattenskyddsområden som är i behov av revidering.

Genomföra översyn av vattenskyddsområden med målsättning att utreda vilka vattenskyddsområden som är i behov av revidering.

13.2 Utreda behov av nya vattenskyddsområden.

Utreda behov av nya vattenskyddsområden.

13.4 Ta fram en planering så att tillståndspliktiga allmänna yt- och grundvattentäkter har tillstånd för vattenuttag.

Ta fram en planering så att tillståndspliktiga allmänna yt- och grundvattentäkter har tillstånd för vattenuttag.

13.5 Ta fram en klimatanpassad dricksvattenförsörjning enligt Livsmedelsverkets handbok KASKAD eller motsvarande.

Genomföra analys av hur dricksvattenförsörjningen kan säkras mot klimatorsakade risker.

13.7 Genomföra nivåövervakning i kommunens största dricksvattentäkter.

Genomföra nivåövervakning i kommunens största dricksvattentäkter.

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som Forsmarks kraftgrupp AB åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Smart vattenanvändning

1.X Annan aktivitet för effektivare vattenanvändning.

Kommunikation via intranät och internutbildningar gällande tecknat hållbarhetslöfte.

5. Ta hänsyn till vatten som resurs vid upphandling och inköp av varor och tjänster

5.2 Ställa krav på snålspolande munstycken, kranar, duschar och toaletter i egen verksamhet.

Undersöka om det är möjligt införa krav inför framtida nyinstallationer eller renovering att diverse spolfunktioner installeras med snålspolande munstycken.

11. Minska belastning på yt- och grundvatten från förorenade områden och/eller pågående verksamheter

11.5 Genomföra REVAQ-certifiering av slam från avloppsreningsverk.

Undersökning av förutsättningar för att genomföra en REVAQ-certifiering, genom ett studentarbete (universitetsnivå).

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som Gästrikre Vatten åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

6. Hållbar vattenplanering

6.X Annan aktivitet som förbättrar vattenplanering.

Gästrikre Vatten ska aktivt söka regionalt samarbete med berörda aktörer för att säkerställa långsiktig och robust VA-försörjning i våra kommuner.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som Heby kommun åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

4. Genomför utbildnings- och informationsinsatser för beslutsfattare kopplat till vatten som resurs

4.X Annan aktivitet som riktar sig till beslutsfattare.

Mellankommunal samverkan för kunskapsspridning till tjänstepersoner och beslutsfattare om vatten som resurs.

5. Ta hänsyn till vatten som resurs vid upphandling och inköp av varor och tjänster

5.X Annan aktivitet som tar hänsyn till vatten som resurs i samband med upphandling och inköp.

Se över vilka upphandlingar kommunen ska ställa förhöjda upphandlingskrav för vatten som ligger i linje med svenska miljömål och globala hållbarhetsmål för vatten.

6. Hållbar vattenplanering

6.1 Upprätta eller revidera plan för dricksvatten, spillvatten och dagvatten och genomföra åtgärder i enlighet med planen.

6.2 Genom samverkan inom avrinningsområden lyfta vattenfrågorna i översikts- och detaljplaner men även planer för dricksvatten, spillvatten och dagvatten.

6.5 Samordna och utveckla det lokala och regionala åtgärdsarbetet för vattenvård , exempelvis genom vattenråd eller liknande.

6.6 Planera för/genomför ökad vattenkvarhållande förmåga i landskapet kopplat till ökade risker till följd av ett förändrat klimat (översvämning, torka).

6.X Annan aktivitet som förbättrar vattenplanering. Heby kommun ska kartlägga och utreda vilket underlag och utredningar som finns gällande vattenförekomster som kommunen ansvarar för och inkluderar dricksvatten, skydd av vatten, status på ytvatten (inkl. näringsämnen och miljögifter), fysisk påverkan av vattenmiljöer, dagvatten, översvämning, skyfall samt vattenförvaltning.

Kommunen ska utreda vilka lagar och andra krav som åligger kommunen gällande vatten. Därefter komplettera kunskap genom eventuella utredningar om behov. Kartläggning/utredning ska ligga till grund för beslut till prioriterade åtgärder och vidare arbete med vatten. Detta med syfte att leva upp till lagkrav, såsom vattendirektivet, och för att skapa robust samhälle, hållbar vattenförvaltning som ligger i linje med miljömål och Agenda 2030.

6.X Annan aktivitet som förbättrar vattenplanering.

Delta i projektet "Klimatanpassad vattenförvaltning Vansjön Nordsjön" som Vansjön Nordsjöns vattenvårdsförening driver.

7. Minska utsläpp av övergödande ämnen från reningsverk, dagvatten, enskilda avlopp

7.X Annan aktivitet som minskar utsläpp av övergödande ämnen.

År 2022 genomföra projekt för att bedöma Axsjöns ekologiska status med fokus på övergödning utifrån LOVA-bidrag som kommunen tilldelats.

8. Minska belastning av näringsämnen från exempelvis primärproduktion, livsmedelsförädling, hästhållning och andra verksamheter

8.X Annan aktivitet som minskar belastning av näringsämnen.

Se aktiviteten 6:X.

9. Öka kunskap och förståelse kopplat till näringsämnen

9.4 Samordna och utveckla det lokala åtgärdsarbetet för vattenvård, exempelvis genom vattenråd, LEVA-projekt eller motsvarande.

10. Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från reningsverk och dagvatten

10.2 Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från dagvatten, inklusive mikroplaster.

10.X Annan aktivitet som minskar utsläpp från utgående vatten från reningsverk och dagvatten.

Se aktiviteten 6.X.

11. Minska belastning på yt- och grundvatten från förorenade områden och/eller pågående verksamheter

11.X Annan aktivitet som minskar belastningen på yt- och grundvatten från förorenade områden eller pågående verksamheter.

Se aktiviteten 6.X.

13. Förstärka skyddet av länets vattenskyddsområden

13.X Annan aktivitet som stärker skyddet av länets vattenskyddsområden.

Fortsatt verka för att kommunen ska ha moderna och uppdaterade vattenskyddsområden med tillhörande föreskrifter.

13.X Annan aktivitet som stärker skyddet av länets vattenskyddsområden.

Utreda lokalisering för ny vattentäkt för Huddunge.

13.X Annan aktivitet som stärker skyddet av länets vattenskyddsområden.

Utreda lokalisering för reservvattentäkt för Heby kommuns södra kommundel.

13.X Annan aktivitet som stärker skyddet av länets vattenskyddsområden.

Ta fram en planering så att tillståndspliktiga allmänna yt- och grundvattentäkter har tillstånd för vattenuttag.

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som **Håbo kommun** åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

6. Hållbar vattenplanering

6.1 Upprätta eller revidera plan för dricksvatten, spillvatten och dagvatten och genomföra åtgärder i enlighet med planen.

Revidera VA-planen och inkludera dagvatten. Klart 2024.

6.X Annan aktivitet som förbättrar vattenplanering.

- Revidera Håbo kommuns vattenprogram utifrån vattenförvaltningens åtgärdsprogram och en strategisk kommunal vattenplanering. Klart 2022
- Färdigställa nödvattenplan. Klart 2022.

9. Öka kunskap och förståelse kopplat till näringsämnen

9.1 Öka information och rådgivning kopplat till minskat näringsläckage från urban miljö, hästhållning och jordbruk, genom exempelvis Greppa Näringen.

Genomföra årlig tillsyn av hästgårdar för att minimera näringsbelastningen. Fokus på gårdar med fler än 5 hästar samt alla gårdar inom avrinningsområde till Stora och Lilla Ullfjärden samt Skofjärden.

9.4 Samordna och utveckla det lokala åtgärdsarbetet för vattenvård , exempelvis genom vattenråd, LEVA-projekt eller motsvarande.

Utveckla åtgärdsarbetet för minskad näringsbelastning genom mellankommunal samverkan, dialog med mark/djurägare och verksamhetsutövare kring vattenförekomsterna Stora och Lilla Ullfjärden samt Skofjärden.

11. Minska belastning på yt- och grundvatten från förorenade områden och/eller pågående verksamheter

11.1 Upprätta en plan för prioritering och öka antal utredningar av potentiellt förorenade områden, klass 1 och 2, för att minska riskerna för spridning av föroreningar till yt- och grundvatten.

En plan ska vara klar senast 2023.

11.3 Minska risken för utsläpp och spridning av miljöskadliga ämnen till reningsverk eller recipient från verksamheter genom uppströmsarbete som metod- och produktval samt användning, hantering och lagring av kemikalier och avfall.

Etablera ett aktivt uppströmsarbete genom att:

- Etablera intern samverkansgrupp mellan VA, miljö och plan under 2022.
- Genomföra årliga aktiviteter för skolklasser.
- Genomföra årliga informationskampanjer till allmänheten.

13. Förstärka skyddet av länets vattenskyddsområden

13.2 Utredda behov av nya vattenskyddsområden och upprätta nya områden enligt framtagen plan.

Upprätta vattenskyddsområde för Bålsta vattentäkt. Klart senast 2024.

13.5 Ta fram en klimatanpassad dricksvattenförsörjning enligt Livsmedelsverkets handbok KASKAD eller motsvarande.

Slutför det påbörjade arbetet med klimatanpassad dricksvattenförsörjning och integrera åtgärderna i VA-planen.

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som Knivsta kommun åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Smart vattenanvändning

1.2 Planera och/eller genomför aktiviteter för minskad bevattning av rabatter, parker och träd, exempelvis genom att välja torktåliga växer, klok placering av växter och resurseffektiv bevattning.

Park- och naturenheten gör under programperioden en översyn av befintliga planteringar för att utreda hur vattenanvändningen skulle kunna effektiviseras.

2. Kunskapsuppbyggnad och inspiration kopplat till vatten som resurs

2.2 Genomföra gemensamma kampanjer till de som har enskild vattenförsörjning, exempelvis hur vatten kan sparas, hur brunnar kan skötas samt behovet av provtagning.

Genomföra informationskampanj om vattenbesparande åtgärder under somrarna.

2.3 Ta fram koncept för informationsinsatser och aktiviteter gärna i samverkan med flera aktörer, exempelvis ökad visualisering av vattenanvändning.

Delta i projekt om kunskapsuppbyggnad kring vattenhushållning inom jordbruket.

6. Hållbar vattenplanering

6.1 Upprätta eller revidera plan för dricksvatten, spillvatten och dagvatten och genomföra åtgärder i enlighet med planen.

Uppdatera VA-planen.

6.X Annan aktivitet som förbättrar vattenplanering.

Göra en skyfallsanalys som är anpassad efter åtgärderna i LÅP för Knivstaån-Pinglaström under programperioden.

6.X Annan aktivitet som förbättrar vattenplanering.

Ta fram Lokalt åtgärdsprogram för Knivstaån-Pinglaström.

7. Minska utsläpp av övergödande ämnen från reningsverk, dagvatten, enskilda avlopp

7.2 Minska övergödande ämnen från enskilda avlopp.

Planera och genomföra tillsynsprojekt om äldre enskilda avlopp under

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som Länsstyrelsen i Uppsala län åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

6. Hållbar vattenplanering

7. Minska utsläpp av övergödande ämnen från reningsverk, dagvatten, enskilda avlopp

6.7 Genomföra mellankommunal samverkan för dricksvattenförsörjning.

Bidragit till ökad samverkan kring mellankommunal dricksvattenförsörjning inom ÖP-nätverket och utifrån regional vattenförsörjningsplan.

6.X Annan aktivitet som förbättrar vattenplanering.

Implementerat regional vattenförsörjningsplan och vid behov genomfört revidering.

8. Minska belastning av näringsämnen från exempelvis primärproduktion, livsmedelsförädling, hästhållning och andra verksamheter

8.1 Öka information och effektiv användning av ekonomiska stöd för minskad belastning av näringsämnen, exempelvis LONA- och LOVA-bidrag.

Förbättrat information om och koordination mellan olika stödprogram, exempelvis Landsbygdsprogrammet, LONA våtmark och LOVA.

9. Öka kunskap och förståelse kopplat till näringsämnen

9.1 Öka information och rådgivning kopplat till minskat näringsläckage från urban miljö, hästhållning och jordbruk, genom exempelvis Greppa Näringen.

Ökad information till hästhållare inom Greppa Näringen.

9.4 Samordna och utveckla det lokala åtgärdsarbetet för vattenvård, exempelvis genom vattenråd, LEVA-projekt eller motsvarande.

Utvecklat samordnat stöd till länets aktörer för lokalt åtgärdsarbete.

9.X Annan aktivitet som ökar och sprider kunskap om näringsämnens påverkan på vatten: Informera om åtgärder för minskat näringsläckage i samband med kontroller och i nyhetsbrev till lantbrukare.

Under nästa landsbygdsprogram förbättrat informationen om åtgärder för minskat näringsläckage i samband med kontroller och i nyhetsbrev till lantbrukare.

11. Minska belastning på yt- och grundvatten från förorenade områden och/eller pågående verksamheter

11.4 Genomföra samordnade åtgärder för PFAS eller andra prioriterade ämnesgrupper.

Utvecklat stöd för PFAS-relaterade frågor t.ex. genom nätverksträffar och tematiska möten.

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som Region Uppsala åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Smart vattenanvändning

1.1 Identifiera egna verksamhetens vattenanvändning och prioritera samt planera för dricksvattenbesparande åtgärder.

Pilotutredningar kommer genomföras vid vissa fastigheter för att utreda möjligheten att genomföra dricksvattenbesparande åtgärder.

1.4 Planera för och/eller anpassa till rätt vattenkvalitet för ändamålet genom att ersätta dricksvatten med andra vattenkvaliteter eller processer.

Åtgärder planeras för Akademiska sjukhuset och lasarettet i Enköping.

2. Kunskapsuppbyggnad och inspiration kopplat till vatten som resurs

2.5 Implementera ny teknik eller delta i metod- och teknikutveckling genom pilotprojekt och tester.

Pilotprojekt för rening av avloppsvatten från läkemedelsrester och antibiotikaresistenta mikroorganismer. Eventuellt pilotprojekt för återvinning av vatten planeras när nya dialysen ska byggas.

10. Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från reningsverk och dagvatten

10.1 Minska halten miljöskadliga ämnen i utgående vatten från egna verksamheter eller kommunala reningsverk.

- Registrera Region Uppsalas samtliga farliga kemikalier i databasen KLARA, för att ha kontroll över vilka kemikalier som hanteras.
- Ställa Hälso- och miljökrav vid upphandling av kemiska produkter och laboratoriekemikalier
- Utredda alternativ till och om möjligt ersätta de särskilt farliga kemikalier som finns med på Region Uppsalas avvecklingslista
- Utbilda Region Uppsalas medarbetare i att genomföra riskbedömningar av deras hantering av farliga kemikalier
- Öka medvetenheten om läkemedels miljöpåverkan hos förskrivare
- Arbeta löpande med att försöka minska förskrivning av miljöbelastande substanser
- Genomföra läkemedelsreningsprojekt vid Akademiska sjukhuset för att hitta en teknik för att rena läkemedelsrester i sjukhusets avloppsvatten.

11. Minska belastning på yt- och grundvatten från förorenade områden och/eller pågående verksamheter

11.3 Minska risken för utsläpp och spridning av miljöskadliga ämnen till reningsverk eller recipient från verksamheter genom uppströmsarbete som metod- och produktval samt användning, hantering och lagring av kemikalier och avfall.

- Skriva om såväl förebyggande hantering av kemikalier, som läkemedelsreningsprojekt och förskrivningsmål.

Läkemedel:

- Arbeta löpande med att försöka minska förskrivning av miljöbelastande substanser.

- Genomföra läkemedelsreningsprojekt vid Akademiska sjukhuset för att hitta en teknik för att rena läkemedelsrester i sjukhusets avloppsvatten.

- Öka medvetenheten om läkemedels miljöpåverkan i egna organisationen.

Kemikalier:

- Registrera RUs samtliga farliga kemikalier i databasen KLARA, för att ha kontroll över vilka kemikalier som hanteras.

- Ställa hälso- och miljökrav vid upphandling av kemiska produkter och laboratoriekemikalier.

- Utredda alternativ till och om möjligt ersätta de särskilt farliga kemikalier som finns med på Region Uppsalas avvecklingslista

- Utbilda Region Uppsalas medarbetare i att genomföra riskbedömningar av deras hantering av farliga kemikalier.

12. Öka kunskap och förståelse kopplat till miljöskadliga ämnen

12.6 Genomföra gemensamma informationskampanjer kopplat till miljöskadliga ämnen i vatten, exempelvis via Uppsala kemikalienätverk.

Fortsätta med kampanjen "Stoppa kemikalieonödan", riktad till Region Uppsalas medarbetare.

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som Sandvik Coromant åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Smart vattenanvändning

1.1 Identifiera egna verksamhetens vattenanvändning och prioritera samt planera för dricksvattenbesparande åtgärder.

Trendning av kommunalvattenförbrukning för att tidigt hitta avvikelser och kunna vidta åtgärder.

1.3 Byta till snålspolande munstycken, kranar, duschar och toaletter.

Att installera snålspolande munstycken, kranar, duschar och toaletter vid renovering av våra lokaler.

1.4 Planera för och/eller anpassa till rätt vattenkvalitet för ändamålet genom att ersätta dricksvatten med andra vattenkvaliteter eller processer.

Fortsätta koppla 'damm-vatten' till samtliga av våra toaletter på industriområdena.

2. Kunskapsuppbyggnad och inspiration kopplat till vatten som resurs

2.2 Genomföra gemensamma kampanjer till de som har enskild vattenförsörjning, exempelvis hur vatten kan sparas, hur brunnar kan skötas samt behovet av provtagning.	Sätta upp information på stallet kring vattenanvändningen samt hur vatten kan sparas och hur brunnar sköts.
2.4 Bidra till kunskapsuppbyggnad genom exempelvis egen forskning och utveckling eller stöd till forskningsprojekt.	Genom samarbete med stiftelsen STUNS verka och bidra till ökad kunskap om Sitens vattenanvändning.
2.5 Implementera ny teknik eller delta i metod- och teknikutveckling genom pilotprojekt och tester.	Genom samarbete med stiftelsen STUNS verka och bidra till ökad kunskap om Sitens vattenanvändning.
2.6 "Kranmärka" sin verksamhet – använda kranvatten istället för förpackat vatten, kolsyremaskin kan ersätta kolsyrade drycker.	Att fortsätta installera kolsyremaskiner vid våra fikarum på industriområdena.

5. Ta hänsyn till vatten som resurs vid upphandling och inköp av varor och tjänster

5.1 Fråga efter kranvatten vid inköp och upphandling av exempelvis måltider, catering, konferenser och event.	Att vid interna utbildningar av utbildningsrådet, konferenser och event minimera inköp av kranvatten.
5.2 Ställa krav på snålspolande munstycken, kranar, duschar och toaletter i egen verksamhet.	Att installera snålspolande munstycken, kranar, duschar och toaletter vid renovering av våra lokaler.

6. Hållbar vattenplanering

6.1 Upprätta eller revidera plan för dricksvatten, spillvatten och dagvatten och genomföra åtgärder i enlighet med planen.

Kontrollera vårt dagvattensystem för nya scenarion map klimatförändrad nederbörd.

6.6 Planera för/genomför ökad vattenkvarhållande förmåga i landskapet kopplat till ökade risker till följd av ett förändrat klimat (översvämning, torka).

Framtagning av nytt ledningssystem för kontroll av Gimo-dammens vattennivåer.

10. Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från reningsverk och dagvatten

10.1 Minska halten miljöskadliga ämnen i utgående vatten från egna verksamheter eller kommunala reningsverk.

Genom samarbete med stiftelsen STUNS genomföra förstudie på miljöskadliga ämnen från Gimodammen, genom hela verksamheten och ut till recipienten.

10.2 Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från dagvatten, inklusive mikroplaster.

Genom samarbete med stiftelsen STUNS genomföra förstudie på mikroplaster från Gimodammen, genom hela verksamheten och ut till recipienten.

11. Minska belastning på yt- och grundvatten från förorenade områden och/eller pågående verksamheter

11.2 Genomföra sanering av förorenade områden med risk för spridning till vatten.

Att ta ansvar för eventuella föroreningar i mark och vidta åtgärder om så är fallet.

11.3 Minska risken för utsläpp och spridning av miljöskadliga ämnen till reningsverk eller recipient från verksamheter genom uppströmsarbete som metod- och produktval samt användning, hantering och lagring av kemikalier och avfall.

Miljömålet 2022: översynsarbete av samtliga kemikaliers lagring och förvaring på site.

11.4 Genomföra samordnade åtgärder för PFAS eller andra prioriterade ämnesgrupper.

Utredning av PFAS på industriområdena på Site Gimo.

12. Öka kunskap och förståelse kopplat till miljöskadliga ämnen

12.1 Genomföra utökad miljöövervakning i form av exempelvis råvattenkontroll och screeninganalyser av miljögifter i yt- och grundvatten gärna i samarbete med andra aktörer.

Kontroll av våra vattenprover samt utredning om eventuella tillägg.

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som Tierps Energi & Miljö AB åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Smart vattenanvändning

1.1 Identifiera egna verksamhetens vattenanvändning och prioritera samt planera för dricksvattenbesparande åtgärder.

Återanvända processvatten inom fjärrvärmern. Identifiera möjlig potential. Måldatum 20221230.

1.2 Planera och/eller genomför aktiviteter för minskad bevattning av rabatter, parker och träd, exempelvis genom att välja torktåliga växter, klok placering av växter och resurseffektiv bevattning.

Välja rätt anpassade växter. En plan på lämpliga växter ska tas fram. Måldatum 20220601.

1.4 Planera för och/eller anpassa till rätt vattenkvalitet för ändamålet genom att ersätta dricksvatten med andra vattenkvaliteter eller processer.

Ersätta att använda dricksvatten vid vattning av växter med uppsamlat naturligt vatten.

1.X Annan aktivitet för effektivare vattenanvändning.

Lästa vattenposter för att förhindra allmänheten ta prima driksvatten. Installera vattenkiosker för att få bättre kontroll på vatten uttag. Mål 20220630.

2. Kunskapsuppbyggnad och inspiration kopplat till vatten som resurs

2.1 Delta i befintliga vattenbesparande informationskampanjer.

T.ex. tillsammans med Svenskt Vatten när de kör sina kampanjer.

2.2 Genomföra gemensamma kampanjer till de som har enskild vattenförsörjning, exempelvis hur vatten kan sparas, hur brunnar kan skötas samt behovet av provtagning.

Informera kunderna i nyhetsbrev. Måldatum 20221010.

2.3 Ta fram koncept för informationsinsatser och aktiviteter gärna i samverkan med flera aktörer, exempelvis ökad visualisering av vattenanvändning.

Inför individuellmätning, läcksökande funktion på samtliga vattenmätare. Måldatum 20231230.

2.5 Implementera ny teknik eller delta i metod- och teknikutveckling genom pilotprojekt och tester.

Inför individuellmätning, läcksökande funktion på samtliga vattenmätare. Måldatum 20231230.

2.6 "Kranmärka" sin verksamhet – använda kranvatten istället för förpackat vatten, kolsyremaskin kan ersätta kolsyrate drycker.

Kranmärka vatten som används i egen verksamhet. Måldatum 20221230.

3. Integrera och öka kunskap om vattenfrågor och hållbar utveckling i skola och förskola

3.2 Använda/genomföra (och vid behov ta fram) inspirerande och kunskapshöjande material och aktiviteter för personal.

Studiebesök skolan. Måldatum 20220630.

3.X Annan aktivitet som inspirerar och ökar medvetenheten hos barn och unga om vatten som resurs.

Erbjuda miljöpraktik och gymnasiearbete tillsammans med skolan. Måldatum 20221230.

4. Genomför utbildnings- och informationsinsatser för beslutsfattare kopplat till vatten som resurs

4.X Annan aktivitet som riktar sig till beslutsfattare.

Styrelseutbildning i frågor kring vatten som resurs. Måldatum 20221230.

6. Hållbar vattenplanering

6.7 Genomföra mellankommunal samverkan för dricksvattenförsörjning.

Uppföljning av samarbetet vatten till Östhammar. Måldatum 20221230.

7. Minska utsläpp av övergödande ämnen från reningsverk, dagvatten, enskilda avlopp

7.1 Minska övergödande ämnen från reningsverk.

Optimering av reningsverk, undvika bräddningar. Ta fram en plan för hur optimering ska ske. Måldatum 20221230.

10. Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från reningsverk och dagvatten

10.1 Minska halten miljöskadliga ämnen i utgående vatten från egna verksamheter eller kommunala reningsverk.

Kontinuerlig uppföljning av Läkemedelsreningen i Tierp RV.

11. Minska belastning på yt- och grundvatten från förorenade områden och/eller pågående verksamheter

11.3 Minska risken för utsläpp och spridning av miljöskadliga ämnen till reningsverk eller recipient från verksamheter genom uppströmsarbete som metod- och produktval samt användning, hantering och lagring av kemikalier och avfall.	Skapa en process för aktivt uppströmsarbete. Måldatum 20220630.
11.4 Genomföra samordnade åtgärder för PFAS eller andra prioriterade ämnesgrupper.	Kontinuerlig uppföljning av Läkemedelsreningen i Tierp RV.

13. Förstärka skyddet av länets vattenskyddsområden

13.1 Genomföra översyn av vattenskyddsområden med målsättning att samtliga har funktionella och uppdaterade föreskrifter.	Utreda befintliga VSO - revidera Måldatum 20221230.
13.4 Ta fram en planering så att tillståndspliktiga allmänna yt- och grundvattentäkter har tillstånd för vattenuttag.	Utreda och vid behov uppdatera. Måldatum 20221230.
13.6 Kartlägga och bedöma vattentäkter som saknar tillstånd för vattenuttag.	Utreda och vid behov uppdatera. Måldatum 20221230.
13.8 Genomföra utökade nivåmätningar i länets grundvattenresurser.	Ta fram rutiner för grundvattenmätningar. Måldatum 20221230

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som Tierps kommun åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Smart vattenanvändning

1.2 Planera och/eller genomför aktiviteter för minskad bevattning av rabatter, parker och träd, exempelvis genom att välja torktåliga växter, klok placering av växter och resurseffektiv bevattning.

Vid de tillfällen då kommunen är delaktig i valet av växter ska växters torktålighet vägas in i beslutet. Växtbäddar ska utformas på ett sätt så att dagvatten kan nyttjas för bevattning.

2. Kunskapsuppbyggnad och inspiration kopplat till vatten som resurs

2.1 Delta i befintliga vattenbesparande informationskampanjer.

Tierps kommun fortsätter delta i kampanjer, dela information på hemsida, i sociala medier, tidningar osv.

2.2 Genomföra gemensamma kampanjer till de som har enskild vattenförsörjning, exempelvis hur vatten kan sparas, hur brunnar kan skötas samt behovet av provtagning.

Uppdatera hemsidan. Göra information mer lättillgänglig för invånare.

2.6 "Kranmärka" sin verksamhet – använda kranvatten istället för förpackat vatten, kolsyremaskin kan ersätta kolsyrade drycker.

Senast 2022 ha påbörjat kranmärkning av kommunens arbetsplatser. Gör prioriteringsordning för vilka verksamheter som är viktigast att börja med. Ett sätt är att delta på APT. Detta arbete kan göras tillsammans med kartläggning av miljöskadliga ämnen som används i verksamheterna. Även höja kunskapen om vad som inte ska spolas ut med vatten, till exempel matfett. (Se aktivitet 10.1).

3. Integrera och öka kunskap om vattenfrågor och hållbar utveckling i skola och förskola

**3.X Annan aktivitet som inspirerar och ökar medvetenheten hos barn och unga om vatten som resurs:
Bygga upp en samverkansstruktur mellan skolan och de funktioner inom kommunen som arbetar med vattenfrågor. Detta ska utgå från skolans behov.**

Under 2022 inleda samtal mellan relevanta funktioner inom kommunen (miljö och hälsa, planering och myndighet, utbildning).

4. Genomför utbildnings- och informationsinsatser för beslutsfattare kopplat till vatten som resurs

4.2 Genomföra utbildnings- och informationsinsatser riktade till ledningen för företag och branschorganisationer om exempelvis effektiv vattenanvändning och klimatanpassning.

Föreslå en träff på temat effektiv vattenanvändning med företagsnätverket för kvalitet och miljö som finns i Tierps kommun.

5. Ta hänsyn till vatten som resurs vid upphandling och inköp av varor och tjänster

5.2 Ställa krav på snålspolande munstycken, kranar, duschar och toaletter i egen verksamhet.

Ställa krav då nya lokaler beställs av det kommunala bolaget. Även vid renoveringar. Även åtgärder som sparar på varmvatten bör inkluderas i detta.

6. Hållbar vattenplanering

6.2 Genom samverkan inom avrinningsområden lyfta vattenfrågorna i samhällsplaneringen i exempelvis översikts- och detaljplaner men även planer för dricksvatten, spillvatten och dagvatten.

Kommunen ska utreda vilka platser där åtgärder för rening av dagvatten gör störst nytta och upprätta handlingsplan. Detta är dessutom en del av arbetet med den nya översiktsplanen för Tierps kommun, och beaktas även i detaljplanearbetet. Vi deltar även i kommungemensamma samarbetsgrupper.

6.3 Ta fram och genomföra förvaltningsövergripande vattenplanering med fokus på yt- och grundvattenförekomster där det behövs åtgärder.

Under programperioden ta fram en övergripande vattenplan. (Vilket bland annat innebär att kartlägga eventuellt behov av nya vattenskyddsområden för att skydda framtida dricksvattenbehov).

6.4 Samverka och bidra med underlag i processen för moderna miljövillkor för vattenkraften i enlighet med nationella planen (NAP).

Tierps kommun kommer bidra med efterfrågat underlag. Vi medverkar i dagsläget i möten gällande planer för Tämnrån och Dalälven.

6.5 Samordna och utveckla det lokala och regionala åtgärdsarbetet för vattenvård , exempelvis genom vattenråd eller liknande.

Ta fram lokala åtgärdsplaner, tillsammans med markägare, andra kommuner. (Aktörer i ett avrinningsområde). Detta pågår redan idag till exempel kring Vendelån.

6.6 Planera för/genomför ökad vattenkvarhållande förmåga i landskapet kopplat till ökade risker till följd av ett förändrat klimat (översvämning, torka).

Arbetet pågår med återställande av våtmarker och dagvattenfördröjning. Tierps kommun ska delta i kompetenshöjande insatser, exempelvis kurser och nätverksträffar.

6.X Annan aktivitet som förbättrar vattenplanering: Skapa en intern organisation för samordning kring vattenfrågor, som inkluderar relevanta funktioner på kommunen och gärna även de kommunala bolagen.

Under 2022 påbörja arbetet med att skapa en intern organisation för samordning kring vattenfrågor. Denna samverkan ska inkludera alla relevanta funktioner inom kommunen samt inom bolagen.

7. Minska utsläpp av övergödande ämnen från reningsverk, dagvatten, enskilda avlopp

7.1 Minska övergödande ämnen från reningsverk.

Genom tillsyn men också ökat samarbete internt i kommunen och kommunkoncernen (se aktivitet 6.X).

7.2 Minska övergödande ämnen från enskilda avlopp.

Genom att prioritera tillsyn av enskilda avlopp under programperioden men också ökat samarbete internt i kommunen och kommunkoncernen (se aktivitet 6.X).

7.3 Minska övergödande ämnen från dagvatten.

Genom att anlägga dagvattendammar vid våra stora utsläpp. Har genomförts i Örbyhus och Tierp. Kommunen se över vilka andra områden som ska prioriteras under programperioden för färdplanen. Kommunen ska också arbeta för denna aktivitet genom ökat samarbete internt i kommunen och kommunkoncernen (se aktivitet 6.X).

8. Minska belastning av näringsämnen från exempelvis primärproduktion, livsmedelsförädling, hästhållning och andra verksamheter

8.1 Öka information och effektiv användning av ekonomiska stöd för minskad belastning av näringsämnen, exempelvis LONA- och LOVA-bidrag.

Sprida information i samband med tillsyn samt vid lämpliga företagsträffar och forum. Kommunens ambition är att gemensamt med andra kommuner anställa en åtgärdssamordnare. Detta skulle vara en del av den funktionens arbete.

8.2 Minska läckage av näringsämnen genom exempelvis rutiner, arbetsformer och/eller investeringar inom den egna verksamheten.

Under programperioden se över om vi kan ställa högre krav vid utarrendering av kommunal jordbruksmark som kan minska läckaget av näringsämnen.

7. Minska utsläpp av övergödande ämnen från reningsverk, dagvatten, enskilda avlopp

9. Öka kunskap och förståelse kopplat till näringsämnen

9.4 Samordna och utveckla det lokala åtgärdsarbetet för vattenvård , exempelvis genom vattenråd, LEVA-projekt eller motsvarande.

Under programperioden utföra konkreta åtgärder i samverkan med markägare. Finns ambition att gemensamt med andra kommuner anställa åtgärdssamordnare.

10. Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från reningsverk och dagvatten

10.1 Minska halten miljöskadliga ämnen i utgående vatten från egna verksamheter eller kommunala reningsverk.

Kartlägga vilka miljöskadliga ämnen som används av kommunens verksamheter som riskerar spridas i utgående vatten, detta kan exempelvis göras i samband med APT. Förslagsvis ta fram ett formulär eller liknande som respektive enhet får fylla i.

10.2 Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från dagvatten, inklusive mikroplaster.

Kartlägga kommunens dagvattenutsläpp. Därefter genomföra åtgärder vid prioriterade utsläpp. Har gjorts en dagvattendam vid ett stort utsläpp i Tierps köping, men finns behov vid flera platser.

11. Minska belastning på yt- och grundvatten från förorenade områden och/eller pågående verksamheter

11.1 Upprätta en plan för prioritering och öka antal utredningar av potentiellt förorenade områden, klass 1 och 2, för att minska riskerna för spridning av föroreningar till yt- och grundvatten.	Återuppta arbetet med plan och prioritering som tidigare har lagts på paus. Där kommunen har ansvaret finns en kortsiktig åtgärdsplan. Av 15 deponier är sex stycken prioriterade att åtgärda så att de inte läcker. En av dessa ska vara klar 2024 (GATMOT). Underlagen vid övriga deponier är undermåliga, så dessa ska förbättras under programperioden.
11.3 Minska risken för utsläpp och spridning av miljöskadliga ämnen till reningsverk eller recipient från verksamheter genom uppströmsarbete som metod- och produktval samt användning, hantering och lagring av kemikalier och avfall.	Ta initiativ till samverkan med TEMAB för att kartlägga utsläppskällor till spillvatten och dagvatten.
11.X Annan aktivitet som minskar belastningen på yt- och grundvatten från förorenade områden eller pågående verksamheter: Utredda förutsättningar att gemensamt med andra kommuner/länsstyrelsen kartlägga hamnars föroreningsstatus.	Undersöka möjligheterna att göra gemensam kartläggning av hamnars föroreningsstatus tillsammans med andra kommuner och/eller länsstyrelsen under programperioden. Stort behov.

12. Öka kunskap och förståelse kopplat till miljöskadliga ämnen

12.1 Se över möjligheten att tillsammans med andra kommuner/länsstyrelsen söka projektmedel för utökad miljöövervakning i form av exempelvis råvattenkontroll och screeninganalyser av miljögifter i yt- och grundvatten.	Ta initiativ till samtal med andra kommuner/länsstyrelsen för att söka gemensamma projektmedel.
12.2 Öka information och rådgivning kopplat till användning av växtskyddsmedel och läckage av miljöskadliga ämnen i exempelvis parker, grönområden, allmänhetens trädgårdar och inom jord- och skogsbruk.	Förtydliga informationen på hemsidan. T ex när förbud mot växtskyddsmedel i trädgårdar förbjuds nu i oktober 2021.

<p>12.3 Öka information och rådgivning kopplat till kemikalieanvändning inklusive minskad användning, exempelvis ingen målarfärg/läkemedel till avlopp, inte tvätta bilen på gatan.</p>	<p>Använda kommunens hemsida på ett bättre och mer aktivt sätt för att öka informationen om kemikalieanvändning och dess spridning till vatten.</p>
<p>12.6 Genomföra gemensamma informationskampanjer kopplat till miljöskafliga ämnen i vatten, exempelvis via Uppsala läns kemikalienätverk.</p>	<p>Tierps kommun kommer att delta då informationskampanjer initieras av kemikalienätverket.</p>

13. Förstärka skyddet av länets vattenskyddsområden

<p>13.2 Utreda behov av nya vattenskyddsområden.</p>	<p>I ett första steg kartlägga kommunens grundvattentäkter. I ett andra steg se över behovet av att skydda dessa. Detta blir en del av den förvaltningsövergripande vattenplaneringen, se aktivitet 6.2.</p>
<p>13.5 Ta fram en klimatanpassad dricksvattenförsörjning enligt Livsmedelsverkets handbok KASKAD eller motsvarande.</p>	<p>Under programperioden ta fram en plan för dricksvattenförsörjning som tar höjd för ett förändrat klimat. Detta behöver göras i samverkan med TEMAB.</p>
<p>13.X Annan aktivitet som stärker skyddet av länets vattenskyddsområden: Se över hur andra aktörer, t ex SGU, kan dra nytta av de grundvattenrör som kommunen placerar ut vid geotekniska undersökningar för att möjliggöra kontroller av grundvatten.</p>	<p>Tierps kommun sätter grundvattenrör vid geotekniska undersökningar och därigenom möjliggörs framtida kontroller av grundvatten. Vi gör mätningar med hjälp av dessa, men har i dagsläget ingen given mottagare. Vi vill därför under programperioden se över hur andra aktörer, till exempel SGU, kan få nytta av detta arbete.</p>

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som Tierps kommunfastigheter AB åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Smart vattenanvändning

1.1 Identifiera egna verksamhetens vattenanvändning och prioritera samt planera för dricksvattenbesparande åtgärder.

Vid bevattning av rabatter o dyl ska vatten från naturliga närliggande vattendrag användas.
Möjliggöra för uppsamling av regnvatten till bevattning.

1.2 Planera och/eller genomför aktiviteter för minskad bevattning av rabatter, parker och träd, exempelvis genom att välja torktåliga växer, klok placering av växter och resurseffektiv bevattning.

Vid val av växter ska växters torktålighet vägas in i beslutet.
Växtbäddar ska utformas på ett sätt så att dagvatten kan nyttjas för bevattning.

1.3 Byta till snålspolande munstycken, kranar, duschar och toaletter.

Installera snålspolande kranar och duschar vid reparationer och vid ny-/ombyggnationer.
Installera snålspolande toaletter där det är möjligt utifrån avloppssystemets utformning

2. Kunskapsuppbyggnad och inspiration kopplat till vatten som resurs

2.1 Delta i befintliga vattenbesparande informationskampanjer.	Vi fortsätter delta i kampanjer tillsammans med Tierps kommun och TEMAB, dela information på hemsida, i sociala medier, tidningar osv.
2.2 Genomföra gemensamma kampanjer till de som har enskild vattenförsörjning, exempelvis hur vatten kan sparas, hur brunnar kan skötas samt behovet av provtagning.	Uppdatera hemsidan. Göra information mer lättillgänglig för invånare.
2.6 "Kranmärka" sin verksamhet – använda kranvatten istället för förpackat vatten, kolsyremaskin kan ersätta kolsyrade drycker.	Senast 2022 ha påbörjat kranmärkning av kommunens arbetsplatser. Gör prioriteringsordning för vilka verksamheter som är viktigast att börja med. Ett sätt är att delta på APT. Detta arbete kan göras tillsammans med kartläggning av miljöskadliga ämnen som används i verksamheterna. Även höja kunskapen om vad som inte ska spolas ut med vatten, till exempel matfett. (Se aktivitet 10.1).

4. Genomför utbildnings- och informationsinsatser för beslutsfattare kopplat till vatten som resurs.

4.2 Genomföra utbildnings- och informationsinsatser riktade till ledningen för företag och branschorganisationer om exempelvis effektiv vattenanvändning och klimatanpassning.	Föreslå en träff på temat effektiv vattenanvändning med företagsnätverket för kvalitet och miljö som finns i Tierps kommun.
---	---

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som AB Tierpsbyggen åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Smart vattenanvändning

1.1 Identifiera egna verksamhetens vattenanvändning och prioritera samt planera för dricksvattenbesparande åtgärder.

Vid bevattning av rabatter o dyl ska vatten från naturliga närliggande vattendrag användas.
Möjliggöra för uppsamling av regnvatten till bevattning.

1.2 Planera och/eller genomför aktiviteter för minskad bevattning av rabatter, parker och träd, exempelvis genom att välja torktåliga växer, klok placering av växter och resurseffektiv bevattning.

Vid val av växter ska växters torktålighet vägas in i beslutet.
Växtbäddar ska utformas på ett sätt så att dagvatten kan nyttjas för bevattning.

1.3 Byta till snålspolande munstycken, kranar, duschar och toaletter.

Installera snålspolande kranar och duschar vid reparationer och vid ny-/ombyggnationer.
Installera snålspolande toaletter där det är möjligt utifrån avloppssystemets utformning

2. Kunskapsuppbyggnad och inspiration kopplat till vatten som resurs

2.1 Delta i befintliga vattenbesparande informationskampanjer.	Vi fortsätter delta i kampanjer tillsammans med Tierps kommun och TEMAB, dela information på hemsida, i sociala medier, tidningar osv.
2.2 Genomföra gemensamma kampanjer till de som har enskild vattenförsörjning, exempelvis hur vatten kan sparas, hur brunnar kan skötas samt behovet av provtagning.	Uppdatera hemsidan. Göra information mer lättillgänglig för invånare.
2.6 "Kranmärka" sin verksamhet – använda kranvatten istället för förpackat vatten, kolsyremaskin kan ersätta kolsyrade drycker.	Senast 2022 ha påbörjat kranmärkning av kommunens arbetsplatser. Gör prioriteringsordning för vilka verksamheter som är viktigast att börja med. Ett sätt är att delta på APT. Detta arbete kan göras tillsammans med kartläggning av miljöskadliga ämnen som används i verksamheterna. Även höja kunskapen om vad som inte ska spolas ut med vatten, till exempel matfett. (Se aktivitet 10.1).

4. Genomför utbildnings- och informationsinsatser för beslutsfattare kopplat till vatten som resurs.

4.2 Genomföra utbildnings- och informationsinsatser riktade till ledningen för företag och branschorganisationer om exempelvis effektiv vattenanvändning och klimatanpassning.	Föreslå en träff på temat effektiv vattenanvändning med företagsnätverket för kvalitet och miljö som finns i Tierps kommun.
---	---

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som *Upplands Energi* åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

11. Minska belastning på yt- och grundvatten från förorenade områden och/eller pågående verksamheter

11.7 Annan aktivitet som minskar belastningen på yt- och grundvatten från förorenade områden eller pågående verksamheter.

Säkerställa att alla transformatorer har uppsamlingskärl för att undvika läckage av transformatorolja.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som *Upplandsbygd* åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

2. Kunskapsuppbyggnad och inspiration kopplat till vatten som resurs

2.1 Delta i befintliga vattenbesparande informationskampanjer.

Mer aktivt öka delningar på sociala medier som berör vattenbesparande åtgärder samt lyfta de projekt vi har som ämnet berör.

2.6 "Kranmärka" sin verksamhet – använda kranvatten istället för förpackat vatten, kolsyremaskin kan ersätta kolsyrade

Mindre användande av förpackat vatten under exempelvis temakvällar och studiebesök.

5. Ta hänsyn till vatten som resurs vid upphandling och inköp av varor och tjänster

5.1 Fråga efter kranvatten vid inköp och upphandling av exempelvis måltider, catering, konferenser och event.

Sätt i system att alltid fråga om kranvatten i första hand.

8. Minska belastning av näringsämnen från exempelvis primärproduktion, livsmedelsförädling, hästhållning och andra verksamheter

8.1 Öka information och effektiv användning av ekonomiska stöd för minskad belastning av näringsämnen, exempelvis LONA- och LOVA-bidrag.

Vid intresse av projektägare och utan egna tillgängliga medel för projekt hänvisa till andra stöd. Erbjud då viss handledning.

8.X Annan aktivitet som minskar belastning av näringsämnen.

Försöksutfodring av boskap genom lokalt producerat vassfoder under "Rikare vatten". Marknadsför resultaten av försöket givet att utfallet kan inspirera till ökad användning av vassfoder.

9. Öka kunskap och förståelse kopplat till näringsämnen

9.2 Bidra till kunskapsuppbyggnad genom exempelvis miljöövervakning, forskning och utveckling.

Forskning inom projektet "rikare vatten" på ensilerad vass som miljöfoder. Eventuellt även Östersjöblåmusslor som djurfoder.

9.3 Delta i metod- och teknikutveckling kopplat till näringsämnen genom pilotprojekt och tester i egen verksamhet.

Forskning inom projektet "rikare vatten" på ensilerad vass som miljöfoder. Eventuellt även Östersjöblåmusslor som djurfoder.

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som *Upplandsstiftelsen* åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Smart vattenanvändning

1.3 Byta till snålspolande munstycken, kranar, duschar och toaletter.

Upplandsstiftelsen kommer att installera/byta till snålspolande kranar, duschar och toaletter i samband med installationer, upprustningar, renoveringar och reparationer.

2. Kunskapsuppbyggnad och inspiration kopplat till vatten som resurs

2.X Annan aktivitet som inspirerar och bidrar till kunskap om vatten som resurs.

Upplandsstiftelsen kommer att genomföra en utbildningsinsats för sin styrelse kopplat till vatten som resurs och det vattenarbete som Upplandsstiftelsen driver.

2.X Annan aktivitet som inspirerar och bidrar till kunskap om vatten som resurs.

Upplandsstiftelsen kommer att informera om vikten av att spara på vatten i anslutning till sina anläggningar.

6. Hållbar vattenplanering

6.4 Samverka och bidra med underlag i processen för moderna miljövillkor för vattenkraften i enlighet med nationella planen (NAP).

Upplandsstiftelsen kommer att samverka och bidra med underlag i processen för moderna miljövillkor för vattenkraften i enlighet med nationella planen (NAP).

6.6 Planera för/genomför ökad vattenkvarhållande förmåga i landskapet kopplat till ökade risker till följd av ett förändrat klimat (översvämning, torka).

Upplandsstiftelsen kommer genom sitt våtmarksarbete bidra till ökad vattenkvarhållande förmåga och grundvattenbildning i landskapet kopplat till ökade risker till följd av ett förändrat klimat.

8. Minska belastning av näringsämnen från exempelvis primärproduktion, livsmedelsförädling, hästhållning och andra verksamheter

8.X Annan aktivitet som minskar belastning av näringsämnen.

Upplandsstiftelsen kommer att minska övergödande ämnen från avlopp genom att verka för bättre avloppslösningar vid anläggningarna på Rävsten och vid Ängskär.

8.X Annan aktivitet som minskar belastning av näringsämnen.

Upplandsstiftelsen kommer genom sitt våtmarksarbete bidra till att bromsa läckaget av övergödande näringsämnen till vattendrag, sjöar och hav.

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som Uppsala kommun åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Smart vattenanvändning

1.1 Identifiera egna verksamhetens vattenanvändning och prioritera samt planera för dricksvattenbesparande åtgärder.

Initiera konkreta åtgärder på kommunal och privat mark.

1.2 Planera och/eller genomför aktiviteter för minskad bevattning av rabatter, parker och träd, exempelvis genom att välja torktåliga växer, klok placering av växter och resurseffektiv bevattning.

Ta fram en exempelsamling på vattenbesparande åtgärder riktat till lantbruk med djurhållning.

2.X Annan aktivitet som inspirerar och bidrar till kunskap om vatten som resurs. Känslighetskartan för skydd av grundvatten.

Utveckla känslighetskarta för grundvatten.

6. Hållbar vattenplanering

6.3 Ta fram och genomföra förvaltningsövergripande vattenplanering med fokus på yt- och grundvattenförekomster där det behövs

Ta fram lokala åtgärdsplaner för fyra återstående vattendrag - Björklingeån, Jumkilsån, Sävaån och Olandsån.

8. Minska belastning av näringsämnen från exempelvis primärproduktion, livsmedelsförädling, hästhållning och andra verksamheter

8.1 Öka information och effektiv användning av ekonomiska stöd för minskad belastning av näringsämnen, exempelvis LONA- och LOVA-bidrag.

Initiera konkreta åtgärder på kommunal och privat mark.

9. Öka kunskap och förståelse kopplat till näringsämnen

9.1 Öka information och rådgivning kopplat till minskat näringsläckage från urban miljö, hästhållning och jordbruk, genom exempelvis Greppa Näringen.

Ta fram lokala åtgärdsplaner för fyra återstående vattendrag - Björklingeån, Jumkilsån, Sävaån och Olandsån.

12. Öka kunskap och förståelse kopplat till miljöskadliga ämnen

12.X Annan aktivitet som ökar kunskap och förståelse kopplat till miljöskadliga ämnen. Ta fram Lokala åtgärdsplaner för vatten - LÅP.

Ta fram lokala åtgärdsplaner för fyra återstående vattendrag - Björklingeån, Jumkilsån, Sävaån och Olandsån.

13. Förstärka skyddet av länets vattenskyddsområden

13.X Annan aktivitet som stärker skyddet av länets vattenskyddsområden. Utveckla känslighetskartan för skydd av grundvatten.

Utveckla känslighetskarta för grundvatten.

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som Uppsala universitet åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Smart vattenanvändning

1.1 Identifiera egna verksamhetens vattenanvändning och prioritera samt planera för dricksvattenbesparande åtgärder.

Genomföra studentprojekt där studenter mäter och analyserar Uppsala universitets vattenförbrukning.

2. Kunskapsuppbyggnad och inspiration kopplat till vatten som resurs

2.3 Ta fram koncept för informationsinsatser och aktiviteter gärna i samverkan med flera aktörer, exempelvis ökad visualisering av vattenanvändning.

Stärka arbetet och kännedomen om arbetet med Fyris-online.

2.4 Bidra till kunskapsuppbyggnad genom exempelvis egen forskning och utveckling eller stöd till forskningsprojekt.

Utveckla och kommunicera kunskap om ett hållbart utnyttjande av vattenresurser bl.a. kopplat till vattentillgång och vattenbrist i ett förändrat klimat.

3. Integrera och öka kunskap om vattenfrågor och hållbar utveckling i skola och förskola

3.1 Använda/genomföra (och vid behov ta fram) inspirerande och kunskapshöjande material och aktiviteter för barn och unga.

Stärka och utveckla arbetet med kunskapshöjande insatser riktat till barn och ungdomar om vattenfrågor.

10. Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från reningsverk och dagvatten

10.1 Minska halten miljöskadliga ämnen i utgående vatten från egna verksamheter eller kommunala reningsverk.

Genomför informationsinsats i den egna verksamheten kring substitution och utsläpp av flytande avfall till avloppsnätet.

12. Öka kunskap och förståelse kopplat till miljöskadliga ämnen

12.4 Bidra till kunskapsuppbyggnad om miljöskadliga ämnen genom exempelvis egen forskning och utveckling eller stöd till forskningsprojekt.

Utveckla och kommunicera kunskap om föroreningar (t.ex. PFAS) som hotar våra vattenresurser.

12.4 Bidra till kunskapsuppbyggnad om miljöskadliga ämnen genom exempelvis egen forskning och utveckling eller stöd till forskningsprojekt.

Kunskapsuppbyggnad genom International Centre for Water Cooperation (ICWC) och samarbetande forskarskola.

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som Uppsala Vatten och Avfall AB åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Smart vattenanvändning

1.1 Identifiera egna verksamhetens vattenanvändning och prioritera samt planera för dricksvattenbesparande åtgärder.

Uppsala Vatten kommer inför och under verksamhetsåret 2022 fokusera på åtgärder som syftar till att nå en effektiv och minskad vattenanvändning.

1.4 Planera för och/eller anpassa till rätt vattenkvalitet för ändamålet genom att ersätta dricksvatten med andra vattenkvaliteter eller processer.

Uppsala Vatten ska ta fram ett kunskapsunderlag med syfte att titta närmare på hur bolaget som VA-huvudman kan erbjuda tekniskt vatten av olika kvalitet till användningsområden där dricksvatten används idag.

2. Kunskapsuppbyggnad och inspiration kopplat till vatten som resurs

2.3 Ta fram koncept för informationsinsatser och aktiviteter gärna i samverkan med flera aktörer, exempelvis ökad visualisering av vattenanvändning.

1) Uppsala Vatten delar löpande och aktivt med sig av tips för hur kunder kan hushålla med dricksvattnet. Bolaget deltar även i det nationella kommunikationskonceptet "Hållbar vattenanvändning" som koordineras genom Svenskt Vatten.
2) Uppsala Vatten uppmuntrar årligen verksamheter att ansluta sig till Svenskt Vattens kranmärkning.

3. Integrera och öka kunskap om vattenfrågor och hållbar utveckling i skola och förskola

3.1 Använda/genomföra (och vid behov ta fram) inspirerande och kunskapshöjande material och aktiviteter för barn och unga.

Uppsala Vatten jobbar kontinuerligt med att utbilda och inspirera i vattenfrågor. Det görs genom studiebesök på våra anläggningar och i museet Pumphuset, genom olika evenemang samt via vår skolwebb.

6. Hållbar vattenplanering

6.1 Upprätta eller revidera plan för dricksvatten, spillvatten och dagvatten och genomföra åtgärder i enlighet med planen.

Uppsala Vatten ska ta fram en handlingsplan för dagvatten som ska ersätta kommunens nuvarande Dagvattenprogram.

6.3 Ta fram och genomföra förvaltningsövergripande vattenplanering med fokus på yt- och grundvattenförekomster där det behövs åtgärder.

1) Uppsala Vatten ska i samarbete med SGU och Uppsala kommun uppdatera framtaget bedömningsunderlag för markanvändning inom Uppsala- och Vattholmaåsarnas tillrinningsområde med avseende på grundvattnets sårbarhet.
2) Uppsala Vatten ska aktivt söka regionalt samarbete med berörda aktörer för att säkerställa en långsiktig vattenresurs för Uppsala stads dricksvattenförsörjning.

10. Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från reningsverk och dagvatten

10.1 Minska halten miljöskadliga ämnen i utgående vatten från egna verksamheter eller kommunala reningsverk.

- 1) Uppsala Vatten ska genomföra pilotstudier kring avskiljning av läkemedelsrester och mikroföroreningar i spillvatten.
- 2) Uppsala Vatten ska genom löpande uppströmsarbete verka för att minska mängden miljöskadliga ämnen, såsom bland annat PFAS, i inkommande avloppsvatten till avloppsreningsverket eftersom de riskerar störa reningsprocessen, försämra slamkvaliteten och öka utsläppet av miljöfarliga ämnen till Fyrisån via det renade avloppsvattnet.

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som Vattenfall Värme Uppsala åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Smart vattenanvändning

1.1 Identifiera egna verksamhetens vattenanvändning och prioritera samt planera för dricksvattenbesparande åtgärder.

Förstudie klar 2022.

1.X Annan aktivitet för effektivare vattenanvändning.

Återvinna och cirkulera rökgaskondensat från Carpe Futurum via omvänd osmos 2022.

6. Hållbar vattenanvändning

6.6 Planera för/genomför ökad vattenkvarhållande förmåga i landskapet kopplat till ökade risker till följd av ett förändrat klimat (översvämning, torka).

Etablera dagvattendamm i anslutning till Carpe Futurum.

LÄNSSTYRELSEN
UPPSALA LÄN

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som Älvkarleby kommun åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Smart vattenanvändning

1.1 Identifiera egna verksamhetens vattenanvändning och prioritera samt planera för dricksvattenbesparande åtgärder.

Kartlägga användning och se över besparingsmöjligheter.

1.2 Planera och/eller genomför aktiviteter för minskad bevattning av rabatter, parker och träd, exempelvis genom att välja torktåliga växer, klok placering av växter och resurseffektiv bevattning.

Kartlägga användning och se över besparingsmöjligheter.

1.3 Byta till snålspolande munstycken, kranar, duschar och toaletter.

Vid byten välja snålspolande alternativ. Utifrån underhållsplanen/behov. Ta fram en uppdaterad underhållsplan.

2.3 Ta fram koncept för informationsinsatser och aktiviteter gärna i samverkan med flera aktörer, exempelvis ökad visualisering av vattenanvändning.

Delta i projekt om kunskapsuppbyggnad kring vattenhushållning inom jordbruket.

2. Kunskapsuppbyggnad och inspiration kopplat till vatten som resurs

2.1 Delta i befintliga vattenbesparande informationskampanjer.

Sprida information på våra kanaler.

2.2 Genomföra gemensamma kampanjer till de som har enskild vattenförsörjning, exempelvis hur vatten kan sparas, hur brunnar kan skötas samt behovet av provtagning.

Genomfört kampanj.
Information på våra kanaler alt utskick.

2.6 "Kranmärka" sin verksamhet – använda kranvatten istället för förpackat vatten, kolsyremaskin kan ersätta kolsyrade drycker.

Under 2022 utreda möjlighet att under programperioden delta i hållbarhetsmärkningen Kranmärkt. Påbörja kranmärka avdelningar succesivt.

3. Integrera och öka kunskap om vattenfrågor och hållbar utveckling i skola och förskola

3.1 Använda/genomföra (och vid behov ta fram) inspirerande och kunskapshöjande material och aktiviteter för barn och unga.

3.2 Använda/genomföra (och vid behov ta fram) inspirerande och kunskapshöjande material och aktiviteter för personal.

3.X Annan aktivitet som inspirerar och ökar medvetenheten hos barn och unga om vatten som resurs.

4. Genomför utbildnings- och informationsinsatser för beslutsfattare kopplat till vatten som resurs

4.1 Genomföra länsgemensam vattendag, exempelvis i samband med Världsvattendagen, inriktning bestäms av länets Miljö- och klimatråd.

Delta i länsgemensamma aktiviteter.

5. Ta hänsyn till vatten som resurs vid upphandling och inköp av varor och tjänster

5.1 Fråga efter kranvatten vid inköp och upphandling av exempelvis måltider, catering, konferenser och event.

Ta fram kravkriterier vid upphandling.

5.2 Ställa krav på snålspolande munstycken, kranar, duschar och toaletter i egen verksamhet.

Ta fram kravkriterier vid upphandling.

6. Hållbar vattenplanering

6.1 Upprätta eller revidera plan för dricksvatten, spillvatten och dagvatten och genomföra åtgärder i enlighet med planen.

Upprätta plan.

6.2 Genom samverkan inom avrinningsområden lyfta vattenfrågorna i samhällsplaneringen i exempelvis översikts- och detaljplaner men även planer för dricksvatten, spillvatten och dagvatten.

Deltagande i samverkansforum.

6.6 Planera för/genomför ökad vattenkvarhållande förmåga i landskapet kopplat till ökade risker till följd av ett förändrat klimat (översvämning, torka).

Ta fram/uppdatera kriterier vid planläggning.

11. Minska belastning på yt- och grundvatten från förorenade områden och/eller pågående verksamheter

11.1 Upprätta en plan för prioritering och öka antal utredningar av potentiellt förorenade områden, klass 1 och 2, för att minska riskerna för spridning av föroreningar till yt- och grundvatten.	Upprätta plan. Ta fram aktiviteter genom VP.
11.3 Minska risken för utsläpp och spridning av miljöskadliga ämnen till reningsverk eller recipient från verksamheter genom uppströmsarbete som metod- och produktval samt användning, hantering och lagring av kemikalier och avfall.	Genomföra tillsyn. Ta fram aktiviteter genom VP.
11.4 Genomföra samordnade åtgärder för PFAS eller andra prioriterade ämnesgrupper.	Genomföra utbildningsinsatser. Kunskaphöjande aktiviteter.
11.6 Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från fritidsbåtar och hamnverksamheter, exempelvis båtbottentvättar, spolplattor och miljöstationer.	Genomföra informationskampanjer.

12. Öka kunskap och förståelse kopplat till miljöskadliga ämnen

12.3 Öka information och rådgivning kopplat till kemikalieanvändning inklusive minskad användning, exempelvis ingen målarfärg/läkemedel till avlopp, inte tvätta bilen på gatan.	Genomföra informationskampanjer.
12.6 Genomföra gemensamma informationskampanjer kopplat till miljöskadliga ämnen i vatten, exempelvis via Uppsala läns kemikalienätverk.	Genomföra informationskampanjer.

Hållbarhetslöfte

Vatten

Nedan följer de åtgärder ur det regionala åtgärdsprogrammet Färdplan för ett hållbart län – åtgärder för vatten som Östhammars kommun åtar sig att genomföra till 2024.

Det regionala åtgärdsprogrammet samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete för att bidra till hållbar vattenanvändning och minska påverkan på vattnet. Åtgärdsprogrammet utgör en del av det samlade arbetet med vattenfrågor i Uppsala län.

Samlar länets aktörer i ett målinriktat åtgärdsarbete.

1. Smart vattenanvändning

1.1 Identifiera egna verksamhetens vattenanvändning och prioritera samt planera för dricksvattenbesparande

Inventera vattenanvändning i kommunala lokaler och påbörja åtgärder för besparing där så är möjligt.

1.2 Planera och/eller genomför aktiviteter för minskad bevattning av rabatter, parker och träd, exempelvis genom att välja torktåliga växer, klok placering av växter och resurseffektiv bevattning.

- Samla in regnvatten från tak på kommunala lokaler samt i nyanläggning av planteringar ha med vattenåtgång vid val av växtlighet.
- Genomför översyn av verksamheternas behov och lyft till lokalägare.

<p>1.3 Byta till snålspolande munstycken, kranar, duschar och toaletter.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Vid nybyggnation, planera för dricksvattenbesparande åtgärder, t.ex. sensorkranar. Lägg in i funktionsprogram för byggnader. - Förutsatt att projektmedel finns att söka, utreda möjligheterna att installera vattensparande installationer vid anläggningar, exempelvis genom att bevattna planer med havsvatten.
<p>1.X Annan aktivitet för effektivare vattenanvändning: Vattenanvändning ska ingå som en faktor i den löpande tillsynen av miljöfarliga verksamheter.</p>	<p>Vattenanvändning ska ingå som en faktor i den löpande tillsynen av miljöfarliga verksamheter</p>

2. Kunskapsuppbyggnad och inspiration kopplat till vatten som resurs

<p>2.1 Delta i befintliga vattenbesparande informationskampanjer.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Samverka med och vidareförmedla information och kampanjmaterial som tas fram av Gästrike vatten. - Delta i kurser samt vidareförmedla information och kampanjmaterial som tas fram av Gästrike vatten.
<p>2.2 Genomföra gemensamma kampanjer till de som har enskild vattenförsörjning, exempelvis hur vatten kan sparas, hur brunnar kan skötas samt behovet av provtagning.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Stödja projektansökningar för att stärka kommunens arbete med enskilda avlopp, som en del i åtgärdsarbete enligt VA-plan. - Arbeta med att inventera och kartlägga enskild vattenförsörjning samt sammanställa informationsmaterial till fastighetsägare.
<p>2.5 Implementera ny teknik eller delta i metod- och teknikutveckling genom pilotprojekt och tester.</p>	<p>Kommunen ska samverka med Gästrike vatten och andra aktörer i teknikutveckling.</p>

4. Genomför utbildnings- och informationsinsatser för beslutsfattare kopplat till vatten som resurs

4.1 Delta i läns gemensam vattendag, exempelvis i samband med Världsvattendagen, inriktning bestäms av länets Miljö- och klimatråd.

Kommunens förtroendevalda, chefer och strateger deltar i de aktiviteter som ordnas inom läns gemensam vattendag.

4.2 Genomföra utbildnings- och informationsinsatser riktade till ledningen för företag och branschorganisationer om exempelvis effektiv vattenanvändning och klimatanpassning.

Östhammars kommun genomför kompetensutveckling inom organisationen. Samverkan med andra organisationer i kommunen.

5. Ta hänsyn till vatten som resurs vid upphandling och inköp av varor och tjänster

5.2 Ställa krav på snålspolande munstycken, kranar, duschar och toaletter i egen verksamhet.

Vid nybyggnation planera för dricksvattenbesparande åtgärder, t.ex. sensorkranar. Läggs in i funktionsprogram för byggnader.

6. Hållbar vattenplanering

6.1 Upprätta eller revidera plan för dricksvatten, spillvatten och dagvatten och genomföra åtgärder i enlighet med planen.

Slutföra arbetet med VA-plan för Östhammars kommun samt arbeta för att förbättra underlagen för dagvattenhantering i kommunen, i samverkan med Gästrike vatten AB.
Bidra med kunskapsresurser i fortsatt arbete med VA-plan samt komplettering av VA-plan i form av dagvattenplan/-strategi.

<p>6.2 Genom samverkan inom avrinningsområden lyfta vattenfrågorna i samhällsplaneringen i exempelvis översikts- och detaljplaner men även planer för dricksvatten, spillvatten och dagvatten.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Redovisa avrinningsområden i översiktsplanen samt ta in markavvattningsföretagens synpunkter i översikts- och detaljplanarbetet. - Driva och delta i arbetet med lokala åtgärdsplaner för vatten, exempelvis LÅP Vattholmaån/Fyris östra källor och ev. andra avrinningsområden som Olandsån och Östhammarsfjärdarna.
<p>6.6 Planera för/genomför ökad vattenkvarhållande förmåga i landskapet kopplat till ökade risker till följd av ett förändrat klimat (översvämning, torka).</p>	<p>Arbeta med klimatanpassning i översiktsplanarbetet samt ha med dagvattenfrågan som en aktiv del i planering och projektering av allmänna platser.</p>
<p>6.7 Genomföra mellankommunal samverkan för dricksvattenförsörjning.</p>	<p>Fortsätta samarbete med Tierps kommun gällande dricksvatten. Vid behov inleda dialog med andra kommuner. Samverkan med Gästrike vatten.</p>
<p>6.X Annan aktivitet som förbättrar vattenplanering: Möjliggöra för småbåtshamnar istället för enskilda bryggor.</p>	<p>Möjliggöra för småbåtshamnar istället för enskilda bryggor.</p>

7. Minska utsläpp av övergödande ämnen från reningsverk, dagvatten, enskilda avlopp

<p>7.2 Minska övergödande ämnen från enskilda avlopp.</p>	<p>Fortsatt prioritera tillsyn av enskilda avlopp i recipienter med höga näringshalter. Inleda ett arbete med VA-rådgivning till kommuninvånare.</p>
--	--

8. Minska belastning av näringsämnen från exempelvis primärproduktion, livsmedelsförädling, hästhållning

<p>8.1 Öka information och effektiv användning av ekonomiska stöd för minskad belastning av näringsämnen, exempelvis LONA- och LOVA-bidrag.</p>	<p>Kompetensutveckling och kunskapshöjning internt om projektmedel (LOVA, LONA, Landsbygdsprogrammet etc.) som kan öka kvaliteten och omfattningen på redan beslutade uppdrag och projekt inom kommunens vattenarbete.</p>
--	--

<p>8.3 Utöka och prioritera tillsyn av exempelvis primärproducenter och livsmedelsförädling enligt relevant lagstiftning, exempelvis Miljöbalken kapitel 12.</p>	<p>Fortsatt prioritera tillsyn inom jordbrukssektorn, Miljöbalken kap 12.</p>
<p>8.4 Minska utsläpp av näringsämnen från fritidsbåtar och hamnverksamheter.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Prioritera tillsyn av hamnverksamheter. - Under förutsättning att projektmedel finns att söka bör det utredas om det finns ytterligare behov av tömningsstationer vid exempelvis Hargshamn, för att minska utsläpp av näringsämnen.
<p>8.X Annan aktivitet som minskar belastning av näringsämnen: Fortsatt arbete för att minska spill från sjöfåglar vid kommunala badplatser.</p>	<p>Fortsatt arbete för att minska spill från sjöfåglar vid kommunala badplatser.</p>

9. Öka kunskap och förståelse kopplat till näringsämnen

<p>9.2 Bidra till kunskapsuppbyggnad genom exempelvis miljöövervakning, forskning och utveckling.</p>	<p>Aktivt delta i forskningsprojekt för förbättrad vattenkvalitet, bl.a. fortsätta samarbeten inom SKVVF, med Östersjöcentrum, IVL, SLU etc.</p>
<p>9.3 Delta i metod- och teknikutveckling kopplat till näringsämnen genom pilotprojekt och tester i egen verksamhet.</p>	<p>Kommunen ska samverka med Gästrike vatten och andra aktörer i teknikutveckling.</p>
<p>9.4 Samordna och utveckla det lokala åtgärdsarbetet för vattenvård, exempelvis genom vattenråd, LEVA-projekt eller motsvarande.</p>	<p>Arbeta med åtgärdssamordning inom avrinningsområden som Vattholmaån/Fyris östra källor, Olandsån och Östhammarsfjärden i syfte att förbättra vattenkvaliteten i kommunens vatten i samverkan med andra aktörer som markägare, föreningar och företag.</p>

10. Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från reningsverk och dagvatten

10.1 Minska halten miljöskadliga ämnen i utgående vatten från egna verksamheter eller kommunala reningsverk.

- Kemikalieinventering ska påbörjas i kommunens verksamheter, med början inom fastighetsförvaltning och lokalvård.
- Minska mängden miljöskadliga ämnen i lokalvården.
- Miljöskadliga ämnen i utgående vatten ska ingå som en faktor i den löpande tillsynen av miljöfarliga verksamheter.

10.2 Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från dagvatten, inklusive mikroplaster.

- Bevaka dagvatten i planeringen.
- Samverkansprojekt pågår med Sveriges Kommuner och Regioner om miljöskadliga ämnen. Undersök möjligheten att inkludera aktiviteter för att minska mikroplaster från konstgräs i projektet. Alternativt och/eller utred hur skadligt avfall kan omhändertas från konstgräsplaner (fotbollsplaner, friidrottsplaner, multisportarenor och lekplatser). Detta förutsätter att projektmedel finns att söka.

11. Minska belastning på yt- och grundvatten från förorenade områden och/eller pågående verksamheter

11.2 Genomföra sanering av förorenade områden med risk för spridning till vatten.

Rådgivande och övrigt delaktiga vid saneringar av förorenade områden med statliga medel. Vid varje enskilt tillfälle överväger det kommunala huvudmannaskapet.

11.6 Minska utsläpp av miljöskadliga ämnen från fritidsbåtar och hamnverksamheter, exempelvis båtbottentvättar, spolplattor och miljöstationer.

Genom avfallsplanen bidra till minskade utsläpp av kemikalier och miljöskadliga ämnen vid hamnverksamheter och båtklubbar.
Delta i kommunala insatser och kampanjer för att minska utsläpp av kemikalier och miljöskadliga ämnen vid hamnverksamheter och båtklubbar.
KFN lyfter sitt verksamhetsområde i kommunala avfallsplanen 18/11-21. Undersök om avfallsplanen innehåller en plan för att de kommunala hamnanläggningarna har en väl fungerade hantering av skadligt avfall alternativt om planen innehåller upplysning

13. Förstärka skyddet av länets vattenskyddsområden

**13.9 Annan aktivitet som stärker skyddet av länets vattenskyddsområden:
Använd MKB som ett aktivt verktyg i samhällsplanering som påverkar vattenskyddsområden och arbeta för att vattenskyddets värden omhändertas längs statligt vägnät.**

Använd MKB som ett aktivt verktyg i samhällsplanering som påverkar vattenskyddsområden och arbeta för att vattenskyddets värden omhändertas längs statligt vägnät.

